

Brezilya-Kopenhag-Cancun “Pamuk Eller Cebe”

Elk. Müh. H. Avni Gündüz
havni.gunduz@emo.org.tr.....

Sanayi devrimi ile birlikte sonunu düşünmeden kullanılan ve uğruna savaşlar çıkarılan enerji (petrol, kömür) sonunda doğalgazı da yanına alarak 20. yüzyılı tamamladı. Ancak akıllara geç gelen CO₂ ve benzeri gazların atmosfere salımlarının yarattığı “küresel ısınma” etkisi gittikçe artan bir şekilde dünyayı tehdit ediyor.

Atmosfer bu gazlar nedeniyle güneş ışınlarını soğuracak, sıcaklık artacak, buzullar eriyecek, okyanuslardaki sıcak sular soğuyacak, kıyı kentlerini sular basacak, iç kesimlerde kuraklık olacak. Bunun için atmosferdeki CO₂ miktarının 350ppm olması kritik. Tam bir kıyamet senaryosu. İnsanın eliyle kendi yaşamına son vermesi herhalde böyle olacak.

Bizi bu hale kim getirdi? Enerjinin %75'ini kullanan gelişmiş ülkeler. Türkiye %1'ler civarında tüketiyor. Diğer ülkeler zaten nüfusun %80'i ve fakir. Ancak bu hava her ülkenin sınırları üstünde kirli kalmıyor. Her yere dağılıyor. Öyleyse hava kirliliğini azaltmak gerekir ki hepimiz birden yanmayalım.

İşte bu noktada işler yine karışıyor. Bir taraftan sorumluluk duygusu (bilim adamlarının feryadına tamamen kulak tıkayamıyorlar) bir yandan genlerdeki kapitalizm ruhu. Bu işten de rant sağlamak gerekiyor batılar için. ABD alınacak önlemlere Bush döneminden beri karşı ama Obama biraz daha yumuşak. AB bu işe biraz ciddi olarak sarılmış gibi.

Sonuçta karbon salımlarının azaltılması için fosil yakıtların tüketiminin azaltılmasının yanı sıra yeni teknolojilerin de devreye girmesi gerekiyor. Onun için de hazırlanıyorlar, arge yapıyorlar. Bir de yenilenebilir enerji

kaynaklarının kullanımı var. Türkiye hazır yasa teklifini kaç yıldır meclisten (bir iddiaya göre petrol lobilerinin baskısı nedeniyle) çıkaramıyor ama rüzgar ve güneş enerjisi teknolojilerinde de Batı ülkeleri ve Çin teknolojilerini geliştirmeye devam ediyorlar. Biz yasayı çıkarıp teşviklerle kendi teknolojimizi yaratıncaya kadar belki de ikinci nesil teknolojiler eskimeye yüz tutacak.

Kyoto Protokolü'nden sonra Kopenhag'da devlet başkanları düzeyinde bir mutabakat toplantısı yapıldı. Protestolar altında. O zamana kadar protokollere imza atmayan Türkiye Kyoto'yu imzalamış olarak Kopenhag'a gitti. Son anda oluşturulan bir heyetle. Orada ikinci listeden özel koşulları olan ülkeler sınıfıyla gelişmiş ülkeler arasına adını yazdırdı. Bu en çok atmosferi kirletenler sınıfı olan birinci listeye dahil (Ek-1 listesi) olup yükümlülük almamak demek ama ikinci listedekiler gibi de yardım alınamayacak anlamına geliyor. Çevre Bakanımız da bunu sağlamanın başarı olduğunu söylüyor. “Ne kardayız, ne zararda galiba)..

Cancun Meksika'da bir tatil yöreni. Riviera Maya bölgesinde Moon Palace Otel'de ve büyük yerleşim yerlerinden uzakta yapıyor zirveye protestocular gidemedi. Burada Kopenhag'dan sonra 194 ülkenin katıldığı toplantıda hükümetlere sunulmak üzere bildiri hazırlandı. 2012'den sonra zorunlu olarak karbon ticaretinin yapılmasını öngören bağlayıcı bir bildiri bu.

İklim Değişikliği Konferansı'nda iklim değişikliği ile mücadele tedbirleri, zengin ekonomilerden yoksul ülkelere temiz teknolojilerin transferi ve orman kaybından kaynaklanan karbon emisyonlarının azaltılması konularında

eyleme geçilmesi için anlaşmaya varıldığı bildiriliyor. Toplantı sonrası çıkan kararlar içerisinde en önemlisinin yoksul ülkeleri sanayi kaynaklı emisyonlarda azaltım sağlamaya teşvik etmek için yeni bir fon kurulması olduğu, taşkın ve kıtlıklarla boğuşan yoksul ülkelere yapılacak yardımları yönlendirmek üzere kurulacak 'Yeşil İklim Fonu'nun gelişmiş ve yoksul ülkelere eşit sayıda seçilecek 24 üyeli bir kurul tarafından yönetileceği de karara bağlanmış. İşin püf noktalarından birisi de bu.

Rant ve çıkar olunca görüş farklılıkları da var. Bu farklılıkların en önemli sebebi azaltım konusunda kimin ne kadar sorumluluk alacağı ve özellikle, Çin, Hindistan ve Brezilya gibi gelişmekte olan ülkelerin azaltım çalışmalarının ölçümlenebilir, doğrulanabilir ve raporlanabilir (MRV) olması ve uluslararası denetime açık olup olmayacağı. Diğer yandan, finansman konusunda 2020 yılında 100 milyar USD olması beklenen uyum temelli fonun kaynağını kimin ne kadar karşılayacağı. Üstelik Suudi Arabistan gibi hala iklim değişikliğinin insan kaynaklı olup olmadığı konusunda şüphesi olan ülkeleri sürecin bir parçası yapmak bayağı zor olsa gerek. Bol petrolü var ve koca gökyüzü neden kirlensin ki (!) diye düşünebilirler.

Buna göre küresel salımların 2015 yılında en üst seviyeye geldikten sonra hızla azaltılması için gelişmiş ülkeler harekete geçmeye çağırılıyor. Çözüm olarak sunulan Kopenhag Uzlaşmasında ülkelerin yaptığı mevcut azaltım yükümlülükleri bile küresel sıcaklık artışının ancak 3 derecede kalmasını sağlıyor. Uzlaşmada belirtilen 2 dere-

cenin altında kalmak bu şartlarda olanaklı gözüküyor. Bu da çok daha radikal bir eylem gerekliliğini haklı çıkarıyor.

Bu nedenle, Kyoto Protokolü'nün 2012 yılında birinci yükümlülük dönemini tamamlayacağı göz önünde bulundurulduğunda, 2012 sonrasında yeni küresel iklim rejiminin kalbi olan ülkelerin azaltım yükümlülükleri konusunda tüm tarafların adil, kapsamlı ve hukuki bağlayıcılığı olan bir anlaşma çerçevesinde oy birliği sağlanması gerekiyor.

Bizler ne yapmalıyız? Öncelikle vatandaşlarımızın, kuruluşların ve öncelikle kamunun fosil yakıt tüketimini azaltma, enerji verimliliği ve teknolojilerini uygulama ve geliştirme, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelme, enerji ve çevreyi bir bütün olarak düşünme aşamasına geçmemiz gerekiyor. Sonrası yüksek nitelikli devlet adamlarımıza düşüyor, yani uluslar arası ilişkilerde birilerinin gözünün içine

bakmadan müzakere edebilme bilgi ve becerisi ile iradesine sahip olmak. Bunun için yapılması gerekenlerden bir tanesi de konunun başbakanlık seviyesinde ele alınması ve bir devlet bakanlığı bünyesinde örgütlenmesidir. Bunun yanı sıra elbette diğer bakanlık (enerji, çevre ve dışişleri vb) ve ilgili kuruluşlarda paralel örgütlenmelerini yapmalıdırlar.

Yoksa her zaman yapıldığı gibi pamuk eller cebe mi denilecek?

Resmi Gazete'den

Tarih	Sayı	Kurum	
3 Aralık 2010	27774	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik
4 Aralık 2010	27775	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Zeytin Lisanslı Depo Yönetmeliği
4 Aralık 2010	27775	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Zeytinyağı Lisanslı Depo Yönetmeliği
7 Aralık 2010	27778	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Binalarda Enerji Performansı Ulusal Hesaplama Yöntemine Dair Tebliğ (Tebliğ No: YİG/2010-02)
8 Aralık 2010	27779	Başbakanlık	Genelge : Kamu Kurum ve Kuruluşları için IPV6'ya Geçiş Planı
9 Aralık 2010	27780	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Elektrik Mühendisleri Odası	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Elektrik Mühendisleri Odası En Az Ücret ve Mesleki Denetim Uygulama Esasları Yönetmeliği
11 Aralık 2010	27782	Ulaştırma Bakanlığı Denizcilik Müst.	Tersane, Tekne İmal ve Çekrek Yerleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
16 Aralık 2010	27787	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Yapı Mütahhitlerinin Kayıtları ile Şantiye Şefleri ve Yetki Belgeli Ustalar Hakkında Yönetmelik
16 Aralık 2010	27787	Kamu İhale Kurumu	Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
16 Aralık 2010	27787	Kamu İhale Kurumu	İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
17 Aralık 2010	27788	Sermaye Piyasası Kurulu	Bilgi, Belge ve Açıklamaların Elektronik Ortamda İmzalanarak Kamuyu Aydınlatma Platformuna Gönderilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII, No: 73)
17 Aralık 2010	27788	Kamu İhale Kurumu	Elektronik Kamu Alımları Platformunun Kullanılmasına İlişkin 1 Nolu Tebliğ
17 Aralık 2010	27788	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasası Kanununun 11 inci Maddesi Uyarınca 2011 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ
17 Aralık 2010	27788	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanunun 9 uncu Maddesi Uyarınca 2011 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ
18 Aralık 2010	27789	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
18 Aralık 2010	27789	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 22 nci ve Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliği'nin 5 inci Maddelerinde Yer Alan Parasal Sınırların Arttırılmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: TRKGM-2010/1)
18 Aralık 2010	27789	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 25 inci Maddesine Göre 2011 Yılında Uygulanacak Olan İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No : TRKGM-2010/2)
18 Aralık 2010	27789	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Elektronik İmza İle İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
24 Aralık 2010	27795	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Ölçü ve Ölçü Aletlerinden Alınacak Muayene ve Damgalama Ücret Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması hk. Yönetmelik
24 Aralık 2010	27795	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Su, Elektrik Ve Doğalgaz Sayaçlarının Tamir ve Ayar Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: ÖSGM-2011/1)
25 Aralık 2010	27796	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Türkiye'de Üretilen, İmal Edilen veya Montajı Yapılan Cihazların Bildirimine Dair Tebliğ
29 Aralık 2010	27800	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
29 Aralık 2010	27800	Dış Ticaret Müsteşarlığı	Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanlarının İthalat Denetimlerine Dair Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği Tebliğ No: (2011/8)
29 Aralık 2010	27800	Dış Ticaret Müsteşarlığı	"CE" İşareti Taşınması Gereken Bazı Ürünlerin İthalat Denetimlerine Dair Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği
29 Aralık 2010	27800	Dış Ticaret Müsteşarlığı	Oyuncakların İthalat Denetimlerine Dair Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği Tebliğ No: (2011/10)
29 Aralık 2010	27800	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasasında Gelir ve Tarife Düzenlemesi Kapsamında Düzenlemeye Tabi Unsurlar ve Raporlamaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
29 Aralık 2010	27800	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Dağıtım Bölgelerinde Uygulanacak Fiyat Eşitleme Mekanizması Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılması hk. Tebliğ
29 Aralık 2010	27800	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	İletim ve Dağıtım Bağlantı Bedellerinin Belirlenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
29 Aralık 2010	27800	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Perakende Satış Hizmet Geliri İle Perakende Enerji Satış Fiyatlarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
29 Aralık 2010	27800	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Dağıtım Sistemi Gelirinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
31 Aralık 2010	27802	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Sığınak Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik
31 Aralık 2010	27802	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Ölçü Aletleri Yönetmeliğinde (2004/22/At) Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
31 Aralık 2010	27802	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Arttırılmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması hk. Yönetmelik
31 Aralık 2010	27802	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasası Tarifeler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
31 Aralık 2010	27802	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İçmimarlar Odası	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İçmimarlar Odası Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik